8. 3. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dokumentární akreditiv

Jednou z nejdůležitějších a zároveň nejkomplikovanějších otázek v obchodních transakcích ať již vnitrostátních či mezinárodních je smluvní úprava platebních podmínek a jejich následná realizace. V současné praxi obchodníků jsou používány nejrůznější formy realizace plateb – hladká platba, dokumentární inkaso, směnka, šek a také dokumentární akreditiv. Posledně zmíněný platební instrument je, vzhledem k vysokému stupni jistoty, kterou poskytuje oběma stranám kontraktu, hojně využívaným platebním a zajišťovacím prostředkem.

Jednou z nejdůležitějších a zároveň nejkomplikovanějších otázek v obchodních transakcích ať již vnitrostátních či mezinárodních je smluvní úprava platebních podmínek a jejich následná realizace. V současné praxi obchodníků jsou používány nejrůznější formy realizace plateb – hladká platba, dokumentární inkaso, směnka, šek a také dokumentární akreditiv. Posledně zmíněný platební instrument je, vzhledem k vysokému stupni jistoty, kterou poskytuje oběma stranám kontraktu, hojně využívaným platebním a zajišťovacím prostředkem. Dokumentární akreditiv je atraktivní především pro obchodníky realizující mezinárodní obchodní transakce, vzhledem k jeho schopnostem eliminovat rizika, která mezinárodní obchod přináší a to zejména vzájemnou neznalost stran, pochybnosti o seriózním postupu druhé strany či případnou hospodářskou či politickou nestabilitu v zemi smluvního partnera, která by obchod mohla ohrozit. Lze konstatovat, že k rozvoji využíváni dokumentárního akreditivu dochází i v tuzemském obchodním styku, kdy obchodníci volí tento platební instrument s vědomím, že může účinněji snížit rizika platební neschopnosti obchodních partnerů.

Akreditiv lze charakterizovat jako zvláštní poukázku vystavenou na jednu nebo i více bank s příkazem, aby banka vyplatila osobě na niž je akreditiv vystaven peněžitý obnos až do výše sumy, která je v akreditivu uvedena, nebo aby poskytla jiné plnění dle stanovených podmínek. Při dokumentárním akreditivu vzniká bance povinnost poskytnout dohodnuté plnění určené osobě jen tehdy, pokud tato osoba během platnosti akreditivu předloží dokumenty vymezené v akreditivní listině.

Proces realizace platby skrze dokumentární akreditiv lze rozdělit do několika fází. První fáze je de facto naplněna uzavřením hlavní obchodní smlouvy mezi stranami, kde je jako platební instrument dohodnut dokumentární akreditiv. Ve druhé fázi již dochází k interakci mezi povinným z akreditivu (příkazce) a bankou, ve které se akreditiv otevírá. Podmínky, za kterých se dokumentární akreditiv otevírá, by měly být shodné s podmínkami sjednanými ve smlouvě hlavní. Třetí fází je oznámení banky oprávněnému o otevření akreditivu a o podmínkách spojených s jeho čerpáním. V konečné fázi předkládá oprávněný z akreditivu bance požadované dokumenty a je mu bankou vyplacena dohodnutá částka.

Jak již bylo výše řečeno, je plnění banky oprávněnému podmíněno předložením dokumentů vymezených v akreditivní listině a také samozřejmě ve smlouvě hlavní. Těmito dokumenty jsou zejména listiny potvrzující odeslání zboží, osvědčující vlastnictví ke zboží, či potvrzující jeho kvalitu. Banka se řídí pouze závazky ze smlouvy o otevření akreditivu a není pro ni v žádném případě zavazující smlouva hlavní mezi oprávněným a příkazcem.Oprávněný není povinen jiné dokumenty dokládat a banka je po něm ani nemůže vyžadovat. Banka se při kontrole požadovaných dokumentů zaměřuje především na jejich soulad s podmínkami akreditivu a na jejich vzájemnou souvislost. Oprávněný z akreditivu by měl vést v patrnosti, že za nesplnění podmínek předepsaných v akreditivu

se pokládá i jakákoli nepatrná odchylka a to bez ohledu na to, že je třeba i opodstatněná. Předkládané dokumenty tedy musí naprosto přesně souhlasit s podmínkami vyžadovanými v akreditivní listině. Banka neodpovídá za pravost dokumentů, za soulad dokumentů se zbožím, za zfalšování dokumentů aj. Toto se nevztahuje na zjevně falešné či poškozené dokumenty.

Smlouva o otevření akreditivu je jako absolutní obchod upravena v §§ 682 – 691 obchodního zákoníku. Zákon stanoví pro uzavření této smlouvy obligatorně písemnou formu a určuje podstatné náležitosti akreditivní listiny. Smlouva o otevření akreditivu by měla obsahovat vymezení příkazce a banky a také vymezení oprávněného z akreditivu, dále zde musí být určeno plnění, které se banka zavazuje poskytnout na účet příkazce, přesné určení podmínek, které musí splnit oprávněný a také stanovení doby, do které musí být podmínky oprávněným splněny a samozřejmě také závazek příkazce poskytnout bance úplatu za otevření akreditivu. Zákoník dává přednost akreditivu neodvolatelnému, který může banka změnit nebo zrušit jen se souhlasem příkazce i oprávněného. Odvolatelnost akreditivu musí akreditivní listina výslovně stanovit. V tomto případě může banka změnit nebo zrušit akreditiv pokud to učiní písemně a dříve než oprávněný splní podmínky v akreditivní listině.

Vedle vnitrostátní právní úpravy je nutno zmínit i mezinárodní obchodní styk, kde jsou velmi široce využívaná Jednotná pravidla pro dokumentární akreditivy, vydaná Mezinárodní obchodní komorou v Paříži jako společenstvím samotných obchodníků. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádná jiná na mezinárodní úrovni smluvně unifikovaná úprava, jsou tyto pravidla aplikována bankami v mnoha zemích.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Účinky rozhodnutí o úpadku v praxi
- Nezpůsobilý poddodavatel ve veřejné zakázce: kdy může zadavatel zůstat nečinný?
- Kdy se z nesplaceného úvěru stane trestný čin? Úvěrový podvod v praxi
- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Pracovněprávní dokumenty a elektronický podpis – když certifikát vyprší dříve než archivační lhůta
- 10 otázek pro … Janu Andresovou
- Souhrn významných událostí ze světa práva
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Okamžité zrušení pracovního poměru vs. výpověď podle ust. § 52 písm. g) zákoníku práce